

Nro 8.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Januariusnak 27-dik napján 1795.
esztendőben.*

B E T S.

Hallhatatlan — szörnyű — kegyetlen — szomorú — minden emberi érzékenységet felül haladó történet. — Az el múlt pénteken, úgymint Jan. 23 ik napján. estéli 6 és 10 óra közt, a' Királyi testőrző nemes Magyar sereg házában, a' midőn az ifjú tisztek töbnire vagy teatromban, vagy kaffházakban, vagy esmérőiknél, vagy barátaiknál, vagy másutt mulattak volna, az a' napon inspeciót tartó kapitányt *Véghelt Istvánt*, negyedik szakaszban lévő szobájában meg támadták a' gonosztévők, és minekutánna mintegy 17 sebet ejtettek volna nemes lélekkel bi-

H

ró testén, a' leg kegyetlenebb és szörnyebb ha-
 lálnak nemével végezték ki őtet e' világból, mi-
 den ládait fel dúltak, 2000 aranyát, és mintegy
 5000 forintra becsülthetendő briliántos gyűrűt,
 mellyeket egynéhány éltendőig tartott kurirsá-
 ga alatt, Európának néhány nevezetes fejeitől
 kapott ajándékban, arany pixiseit, ezüst edényeit,
 's egyéb drágaságait el vitték, végtére véreben
 keveredett holt testét bé zárlott szobájában
 hagytak, a' melly szörnyű történetet estéli 9
 óra tájban vettenek észre azon szakaszban lakó
 tiszték. Nem szenvedni, de még csak nézni is ször-
 nyűség volt a' rajta esett sebeket. Fejének há-
 tulsó koponyáján egynéhány vágások estek, a'
 mucron, avagy hegyes tör forma tsont felett a'
 két peretz tsont közt tüdejébe, és szíve tájban a'
 szívébe mély szúrás esett, melly szívének nem
 tsak az első, hanem hátulsó kamaráján is által
 hatott, bal szemén, ajakán nagy szúrás, jobb po-
 fáján pedig olly nagy vágás volt, hogy még a'
 fogai is ki hullottak, jobb és bal karja, egész-
 len a' tsontig öszve voltak vagdalva, és a' mint
 a' körül állásokból, és a' szerentséien meg ölet-
 tetnek kezeiben találatott haj fűrtökből ki tet-
 tzeit, nem egy, hanem több gyilkosai voltak, a'
 kikkel sokáig kellett szegénynek küzködni. —
 Uniformis kardja két felé törve találatott szobá-
 jában. — Ki, avagy, kik lettenek kegyetlen gyil-
 kosai, még ekkorig világoságra nem jött. — Egy
 Anglus nyelv tanító mesterre, a' kitől az Angliai
 nyelvet tanulta, a' ki minden napi volt nálla, és
 a' kit ő szállással, alztallal, ruházzal tartott,
 és a' kit meg hit barátjának lenni gondolt, va-
 gyon a' leg nagyobb gyanúság, és ez mindgyárt
 más nap meg is fogatlatván, az illyetén gonoszté-
 vőknek hazabatsukatott. A' szerentséien kapitány,
 kinek kegyetlen halálát nemtsak a' K. testőrz ő ne-
 mes Magyar sereg, hanem minden más esmérői és
 barátjai is felettebb fajlalyák, a' múlt vasárnap
 estéli hat óratájban minden pompa és lárma nél-
 kül édes anyjának a' földnek kebelébe rekeszt-
 tetett.

Hadi Történetek és Környüldélsok.

Egyébb officialis tudósítással nem kedveskedhetik mostan a' Magyar Kurir Érd. Olvasónak azon kívül, a' mit Gr. Clerfayt hadi Tármester, ezen folyó hónapnak, 12 ikén üzent a' Fels. udvari hadi Cancelláriához. Ennek rövid értelme pedig ebből áll, hogy még mostan is Cs. K. seregek vagynak *Arnheimban, Wageningenben,* és a' *Kreppi* erősségekben; de hogy a' számos ellenségnek előre való nyomulása miatt kéntelenek vótak az egygyesült seregek magokat rész szerént a' *Leck*, rész szerént pedig a' *Rénus* folyóvizzeinek háta megé vonni, és az ellenségnek további előmenetelét tehetségek szerént meg akadályoztatni igyekezni.

Ezen rövid jelentésből lehetetlen a' je'enváló hadi környü állásokat kitanulnunk; e'leiben láthatjuk azokból, a' miket a' múlt szombaton költ Bétsi diarium a' Frigyes Belgiumi hólszasan elő beszéll. Ebből olvassuk, hogy *Januariusnak* 4 ikén, és az azt követő éjjel, nagy erővel, és sok ártilleriával ismét által mentek a' Frantziák a' *Waal* vizének jeges hátán, *Thuyllt,* és *Thielt* Geldriában el foglalták, és egész en ki nyomták onnan az Anglus és Hannoveranus seregeket. Az ezen szomorú történetek miatt a' lakosokban támadott félelmet és nyughatatlanságot az a' szomorú hír felettébb öregbítette, melly szerént újabb újabb előmenetelt tett az ellenség Hollandiának déli részében, holott egészlen *Werkendamig, Worcumtól* egy mélföldnre előre fúttak magokat; sőt a' miképen, ugyan ezen Bétsi diarium alább említi, *Gorkumot* is el foglalták.

A' Frantziáknak *Jan.* 4 ikén, *Waal* vizén lett által menetelekről ekképen szól, egy *Jan.* 6 ik napján költ, és a' Bétsi diariumba is szóró szóra bé iktatott Amsterdami levél: A' Frantziák, *Agymond,* két colonnében mentek által *Jan.* 4 ikén a' *Waal* vizén, melly két colonne, minégy 40

vagy 60 ezer emberből állott. — Az egyik colonne egészen *Buurenig* és *Cuylenburgig* ment előre, onnan mind a' *Hassusokat*, mind az *Anglusokat* ki űzte, a' kik *Gorcumba* voltak magokat. — *Thielt* némelly tudósítások szerint, *Lywyer* által, némellyek szerint *portar*, minden vér ontás nélkül, az *Anglusoknak* és *Hassusoknak* onnan lett szabad ki költözések után foglalták el, — *Daandels* Hollandus patrióta, a' ki is ezen hadakozásban Generálisságra lépett a' *Frantzia* armádiánál, azt írta *Jan. 4 ikén* maga hazájába *Dordrechtbe*, hogy reménységre vagy on hazatérnek harmadnap alatt lejendő meg látogatásokra.

A' *Jan. 6 ikén* költ officialis *Hágai* levél is meg erősíti az eddig előbeírelt hadi történeteket, és azt adja azokhoz, hogy a' *Wierendamban* lévő *Hollandus* seregeket meg támadták s onnan ki is űzték a' *Frantziák*; hanem minckutánna *Pagniel* Oberster egynéhány jól helyhezteszt ágyúkat közikbe süttetett volna, a' fent nevezett helységét oda hagyták, s által futottak a' viz hátán.

Eggy más, *Jan. 7 ikén* költ *Hágai* officialis tudósítás ezeket foglallya magában: „Valósággal által rontottak a' *Frantziák* a' *Waal* vizén, portára ment vitézeik *Heukelomndt* mutogatták magokat, hanem a' sűrű köd miatt lehetetlen volt nekik tovább menni. — A' *Waal* vizen lett által menetelekkor két colonnéra osztattak fel, mellynek egyike *Worcum*, a' másik a' pedig *Thiel* felé vette útját, — Az elsőbb *Gorcumot*, mellyben 1000 fel fegyverkezett föld népe, és 1500 *Hollandiai* gyalogság fekszik őrizetbe, keményen osztromollya, a' honnan az előtt egynéhány nappal *Dordrechtbe* ment *Fridrik* *Orázi*ai hertzeg. — A' másik colonne már *Thuilnek* birtokában vagy on. — *Jan. 7 ikén*, dél után *Dodenwaart* alatt is által mentek a' *Frantziák* a' *Waal* vizén, *Ninwegen* és *Thiel* közt, holott a' *Lingel* vizén túl (a' *Waal*

és Rénus közt) üzték az Anglusokat, és már most az egész tartományt hatalmuk alá vetették. További előmeneteknek meg akadályoztatására, *Arnheimba* vitetett a' Hollandiai nehéz ártilléria. *Utrechtben* tartatott haditanátsban elvégeztetett, hogy *Jan. 9 ikén* meg támadják az egyesült seregek a' Frantzia ármádiát, és ha lehetséges lejénd, mindenünnen ki üzzék; azomban tapasztalván a' mieink az ellenségnek nagy erejét, nem szerentséltették magokat, hanem oda hagyván a' Rénus és *Linge* közt fekvő tartományt, a' Rénus és *Leck* háta megé vonták magokat. Még most ugyan *Utrechtben* vagyon az Anglus fő kvártély, de *Daventriába* fog onnan által vitetni. — A' Hannoveránusoknak nehéz bagazsiájok *Osna-bruckba*, az Austriakusoké pedig *Münsterbe* küldetett által.

Hágában conferentziát tartott a' kormányszék az iránt, hova kellene a' helytartó Fejedelm familiájának, a' kormányszék tagjainak, és a' szövetséges fejedelmek' követtyeinek azon esetre menni, hogyha bellyebb mennének Hollandiába a' Frantziák? Mire határozták légyen meg magokat, nem mondhattuk.

Spanyól Ország.

Egy Német Birodalombéli közönséges levél ekként festi le Spanyól ország fegyverének múlt elztendei mivóltát: Spanyol országnak, *ugymond*, múlt elztendei táborozása egy általlyában szerentsélen vólt. — *Katalóniában*, és *Navarrában* mindenütt hátrább vonták magokat a' Spanyol seregek, *Arragoniában* semmi se történt. — A' Frantzia pénz sokakat meg rontott, és pártosságra indította a' lakosokat; az elsőbb szerentsélen tsatázások egészlen meg fosztották bátor szivétől a' katonaságot. — Számtalan sok fegyver vitetett a' Spanyól ármádiákhoz, múlt Septemberben 30425 flinta küldetett ki a' királyi magazinumokból a' katonaság számára; a' föld népe közt pedig

gőgri flinta osztogatott ki. — Most már Angliában készítenek a Spanyoloknak a fegyver, és az múlt Octob. két fregatta hajó ment ki *Korunai* ki köto helybő. *Londonban* 50000 legyvernek Spanyol országba lejenda vite ere. — Sokkal szerencsésebbek voltak a tengeren a Spanyolok, igen kevés hajóikat veszítették el, az Amerikai kereskedő flottájok is épségben haza ment, és az Anglusokkal edgyütt meg tartottak a tengeren való uradalmókat,

Nagy Britannia.

Valamiképen más parlamentalis gyűléseknek kezdetében, úgy mostan is sok ellenkezől voltak az Angliai ministeriumnak. Ezek között leg jobban ki mutatták fogaiknak fejért *Wiltsforce* és *Fox* urak, a kik mind ketten azt javasoltak, hogy meg kell a királyt a Frantzia remzettel való meg béke észre kérni. *Pith* minister, a ki szokása szerént keves-t szól, és sokat gondol, mértékletes tsendességgel meg halgatta be szédjeiket, végtére meg nyitván szájját ekképen szólott: Valameddig, *úgymond*, az előbbi monarchica igazgatásnak formája Frantzia Országba visszsa nem álitatik, addig lehetetlen azzal, erős fundamentomon álló, és állandó békességet kötni, ahoz pedig, t. i. hogy nem sokára ismét király fog ottan lenni, nagy reménységet nyújtának az ottan uralkodó meg hasonlós és nyuzhatatlanság. — Hogyha visszsa adóánk az Amerikai Frantzia szigeteket nékiek, ekképen azt is el vesztenénk, a' mit eddig ottan birtunk, mivel nemcsak tulajdon örösegekben, hanem az idegen tartományokban is ki terjesztenék magok principiumaikat, mellyek egy áallvában ellenkeznek az Angliai constitutióval. — Már is alegendóképen tapasztaltuk, melly szomorú következései vagynak az emberiség jussainak az Amerikai fekete lakosok által lett meg esmértetésének. — Lehetlen, *úgymond Pith úr*, a' mostani Frantzia igaz-

gatás formájának sokáig állandónak lenni, ha egyéb nem is, de bizonyosan a' papiros pénznek bővsége fogja azt el törteni 's a' t. Mind eze- ket megzföldni igyekezte Fox úr, Tagadta, hogy a' Frantziákkal való meg békéllés által vezede- lembe hozatna az Angliai constitutió, másként Dánia, Svétzia, és az Amerikai Szabad Státusok constitutiójának is öszve kellene omlani. — A' mi most mondatik a' Frantzia assignatákról, ép- pen a' mondatott az Amerikai háború alatt, az Amerikai papiros pénzről, még is most is fenn állanak, és mások felett virágzanak azok a' szá- bad tartományok. —

Frantzia Ország.

Ama híres Frantzia Tudós d' Aubanton egy szép és hafznos munkát írt, a' juhoknak nevelte- téséről, mellyről azt végzette a' Párisi Convent, hogy nyomtattasson ki a' nemzeti kasszájának köl- tségén, és adattasson 2000 nyomtatványnak az árra jutalomúl e' könyv szerzőnek. — Ezen al- kalmatossággal tett a' Convent arról is rendelést, hogy azok közt a' Tudósok, és híres mesterek közt, a' kik segítség nélkül szükölködnek, 300 ezer livrát olfzón ki a' tudományokra ügyelő com- missió, és 20 napok alatt tegyen azokról a' pen- siókról jelentést, a' mellyeket az érdemes Tudósok- nak és mestereknek kelletik adni. — Lyon váro- sának lakosai, hajlékaiknak kegyetlen el pusztí- tatása után, többnire mind a' Bernai canton- ba költöztek, és mivel sok fabrikákat állította- nak abban fel, sok adósságot is tsináltak. Már most szabadságot nyervén honnyaikba való vilz- sza térésre, ki nem fizethették az ottan tsinált 3 millió, és 588083-livrából álló adósságaikat. Er- ről azt végzette Jan. 3 ikán a' Convent, hogy fi- zettessen ki a' nemzet kasszájából.

A' Nantesi kegyetlen Nérónak Carriernek végső vallás tételéből a' sült ki, hogy nem Anglia, nem is más Európai Birodalom, hanem önnön

magok a' Párisi Conventnek néhány tagjai voltak a' Vendei Rojalizmusnak és pártoskodásnak indító okai. Egy közönséges levélben illyeténképen adatik elő ez a' dolog: A' Vendei háborúságnak okai, most jönnek világosságra, most tekinthetők ki, hogy titkos rügői voltak annak. — Koránt sem Anglia tartotta a' Rojalistákat pénzrel, fegyverrel, és munitióval, a' mit ők Britanniából vettek, igen kevés volt, 's azt is kerengő úton vehették magokhoz. — Artilleriájok, fegyverek, munitiójok, 's a' t. mind Frantzia országban, még pedig a' nemzeti kasszájának költségén készült. — Régi próbált seregek küldettek a' Vendei Rojalisták ellen, még sem vihettek semmit is végbe — tüzet, vassal puszítatott a' Ligaris vize környéke, még sem lehetett ki irtani a' Rojalistákat, mindenkor elég bajt, és dolgot okoztak ők a' republikánusi indulatú Convent tagjainak. Ezt az egész dolgot néhány Convent tagjai jádzták alattomban, majd erősebb, majd erőlenebb volt ez a' titkos factio, a' mint t. i. voltak a' környülállások. — *Carriernek* végző vallás tétele szerént, ebből a' factióból való *Tallien*, a' ki még most is küünös rollát jádszik a' Conventben, hanem ő is nehezen fogja a' guillotine vasát elkerülni, ő is *Danton*, *Roberspiere*, *Carrier*, és több tizborás társai után fog küldettetoi.

A' *Januar. 7 ik* napján tartatott conventionális gyűlésben, nagy vetékedés támadott az emigránsok miatt. — *Tallien* azt állatta, hogy lehetetlen azokat valóságos, az az, a' hazának veszedelmére tüzéző emigránsoknak tartani, a' kik a' kegyetlen uralkodóktól való félelem miatt futottanak ki honnyaikkól, ilyenek pedig számosan vagynak az emigránsok közt. — A' *Dovay Merlin* azt kívánta, hogy az alsó Ré-nusi ösztályból való emigránsoknak kedvéért hozatott decretumot vegye vizsíta a' Convent, mivel ez alatt a' szin alatt sok királyt kívánók béteusztatnának a' *respublica* kebelébe, azért ke-

ménnyen meg kell a' municipalitásoknak parantsolni, hogy mihelyt az illetén emigrált személyek vissza térnek hazájokba, azonnal fogattanak, és öietessenek meg. — *Bourdon de l' Oise* erre azt jegyzette meg, hogy nagy kegyetlenség volna azokat, a' kik a' Convent végzéséhez való bizodalomból hazájokba vissza mentek, halálra sententziáztatni, és jobb léfzen azt a' parantsolatot ki hirdettezni, hogy a' vissza ment emigránsok 10 napok alatt ismét takarodjanak ki hazájokból. Ez a' tanáts tettzet, 's meg is határozatott a' Convent által.

A' köz jóra ügyelő Commissiónak egyik taga arról tudósította a' Conventet, hogy sokan találtattak olyanok a' Kolonai lakosok között, a' kik a' Rénuson innen lévőkkel egyet értettek, és titkon leveleztek is, mellyre nézve keménnyen meg parantsolták az ott lévő Frantzia biztosok, és hadi vezérek, hogy senki is a' lakosok között ne mérézfellyen a' viz partyára menni, avagy az ottan commandirozó Frantzia tiszttól vett passus nélkül honnyából másuva menni, másként mint a' Frantzia republica ellenségével úgy fognak bánni. — Továbba azt is meg jelentette, hogy 180 Frantzia katona, a' kik a' hadban el fogattatván, Anglus hajón Anglia felé vitettek, a' hajón lévő Brittusokat fegyvereiktől meg fosztották, és szerentséssen vissza mentek a' hajóval együtt Frantzia Országba. — Utólyára azt sem halgatta el, hogy *Gaunatban*, a' Bourbonniai tartománynak közép szerü városában, *Jan. 3-ikán* követett éjjel a' szabadságnak fája le vágattatott, 's helyén egy tábla függesztetett fel, mellynek egyik részén egy fehér kokárda vólt festetve, a' másikon pedig ez az irás: *nem kell republica.*

Buisson Párisi könyvnyomtató, a' ki *Lacroix* botrántoztató irásának ki nyomtatása miatt, a' szerzővel együtt el fogattatott, a' Conventnek végése szerént, szabadon botsátátott. — *Bentahols* egy átallyában ellene szegezte magát ezen

végzésnek, azt adván okúl, hogy azon törvény, mely szerént mindennek, valaki vagy directe, vagy indirecte a' republica veszedelmét munkálódja, meg kelletik büntettetni, a' könyvnyomtatókra is ki rejerfzetik. — *Thibaudot* ellenben azt mondotta, hogy ezen tanács által semmivé tétetne a' könyvnyomtató sajtóknak szabatsága.

Frantzia Országban és Párisban is rendkívül való hideg mondatik mostan uralkodni. — Párisban közönségesen, és rendszerént leg keményebb hidegnek lenni tartatik, a' midőn a' thermometrumban lévő kényeső, hét gradussal a'ább vagy on a' jegelő pontnál. Most pedig *Lalande* nevű Tudósnak tapasztalása szerént, *Jan. első* napján, 6 gradussal; második napján 9 gradussal; 3 ik napján 11 grad. 4 ik napján 8 grad. 5 ik napján ismét 9 gradussal vólt alább, a' mely ottan rendkívül való hideget szokott jelenteni. Ugyan ott, t. i. Párisban 1709 ik esztendőben 15 gradussal; 1740 ikben 10 grad. 1776 ikben 13 $\frac{1}{2}$ grad. és 1788 ikben 17 gradussal ment alább a' jegelő, vagy jeget tszóáló ponton alól a' mercurius.

Itten is, t. i. *Bétsben*, rendkívül való hideg tapasztaltatott, olyan, a' mitsodás régtől fogva nem vólt, és ha vólt is, nem vólt oly hosszúsan tartó, és állandó. *Jan. 15* dikén reggel 14 gradussal; este felé pedig 13 $\frac{1}{2}$ grad. 16 ikán 13 grad. vólt a' jegelő ponton alól; mind ezeket felül haladta a' múlt szombaton és vasárnap vólt szeles és tartó hideg, a' midőn 17 grad. vólt a' kényeső a' jegelő ponton alól. — Hogyha illy kemény hideg vólt a' napnyugoti, sokkal keményebbnek kellett az északi tartományokban lenni, holott rendszerént is mind keményebb, mind tartósabb a' tél, mint a' napkeleti, napnyugoti és déli tartományokban. — Gróf *Sternberg Joakim* tapasztalása szerént, *Petersburgban*, 1791 ik esztendőben, *Septemb. 14*-ik napján kezdődött az első téli fagyás, és *Májusnak* 3-ikán 1792-ben szűnt meg; következésképen 232 napot tartott ott a'

tél, a' tavasz, nyár és őszi pedig mind őszi 133 napot. Azon 232 napok közül 119 nap szüntelenül fagyott, és 173 nap volt a' mercurius a' jegelő ponton alol.

Lengyel Ország.

Stanislaus Augustus mind maga környülállásai, mind az Orosz Császárné hozzá küldött levele által indítván, e' folyó hólnapnak 7 ik napján Orosz szekereken *Grodnába*, Lytvániának nevezetes városába utazott. *Ponyatowsky József* herceg, Gróf *Ricki* fő lovász mester, és *Gorzenki* Generál Leutinant vóltak kísérői. Már annakelőtte enynéhány napokkal előre el küldötte minden betses jószágait, mellyből sokan azt a' következtést tsinálják, és talám nemis ok nélkül, hogy soha többé vizsgálja nem megy a' Király *Varsóviába*, egy olly városba, a' melly most is tele vagyon békételen szivű, és nyughatatlan elméjű emberekkel. *Repin* Orosz herceg küldetett a' Császárnétól *Grodnába* a' király eleibe, a' ki a' Császárné képében eleibe fogja terjeszteni, mi tévő legyen ennekutánna, és mit végezett legyen a' *Pétersburgi* kábinet Lengyel Országnek jóvendőbéli sorjáról. *Düwow* Orosz követség titoknokja, minden *Varsóviában* lakó más nemzetbéi ministereknek tudokra adatta, hogy mivel már ottan nintsen a' királyi udvar, tehát ők is mint magános emberek úgy fognak tartatni.

Itten, t. i. *Varsóviában* még most is rendkívül való szüksége vagyon az eleségnek, melly miatt, oly nagy nyomorúságot szenvednek mind a' lakosok, mind a' barmok, a' minémüt még csak képzelni sem lehet. — A' marha tartó embereknek sem szénájok, sem szalmájok nem lévén, ki hajtyák lovaikat az istállókból, a' mellyek a' nagy éhség miatt meg erőtelenítetvén, le dülnek, 's el vesznek. — Hát még mitsoda szükségét nem fog a' szegény Lengyel Ország szenvedni? — a' revolutiónak tüze sok szép falukat meg

emészttet, lakósaiktól meg fosztott, a' föld műveseket honnyaikból kiűzte, és így miveletlen maradván a' szántó földek, nem lézen a' mit arassanak, csüreikbe takarjanak, és a' mivel táplálhassák mind önnön magókat, és házok népét, mind az ő szorgalmatosságokból kenyeret venni szokott böldogtalan felebarátjaikat. — Ily keserű gyümölsöt szokott teremni a' revolúció!

Varsóviának Oroszok által lett el foglaltása után, egy igen szép és érzékeny pennával írt levelet küldött a' Lengyel Király az Orosz Császárnénak, melly méltó, hogy a' Magyar Publicummal is közöltessen. — Ez a' levél szorí szóra így vagyon: „*Afzonyom kedves Néném!* Lengyel országnak sorsa Felséged kezei között vagyon; Felséged hatalma, és böltsessége fogja azt meg határozni. Akár mit végezett légyen szeméilyem eránt, lehetetlen addig a' míg csak szólhatok nemzetem eránt való kötelességeimet el mulatnom, és érette nem esedeznem Felséged előtt. — A' Lengyel ármádia ugyan el töröltetett, de fenn áll a' nemzet; hanem leg ottan ez is meg fog szünni, ha Felséged nagy lelküése, és rendelési segítségével nem lejéndenek. — A' fegyvernek tsatóságai az Országnak nagy részében meg akadályoztatták a' mag vetést; lehetetlen volt a' földet művelni, ott a' hol a' föld műves barmitól megfosztatott. — A' fa'usi lakosok, a' kiknek gabonátáraik egészlen ki ürítettek, és lakó helyeik vagy meg égtek, vagy el pusztítatták, ki futottak házájokból, 's idegen tartományokban keresték menedék helyeiket. — Ezt miveltek sok földes urak is hasonló okok által lévén felindítatva. — Lengyel Ország már is hasonió kezd lenni a' pusztáshoz, el kerülhetetlenül éhség fog a' jövő esztendőben következni, kiváltképpen hogyha szomszédjaink lakosainkat el fogdosni, és marháinkat, 's földjeinket el foglalni meg nem szünnek.

Mind ezeknek egyedül az tehet utólsó hárt, a' ki miadent maga fegyvere alá vethet,

Ő határozhatja meg miképpen használhassa gyö- zödelmeit. — El nem látom ugyan előre, de bi- zonytal el hiszem, hogy mindenkor azt fogja Fel- séged mivelni, a' mi leg inkább ditsösségére szol- gál, e' pedig abban áll, hogy 3 millió embert szerentséssé tegyen. — Engedje meg Felsőged, hogy eránta való nagy bizodalmamból ezeket e- leibe terjeshessem; engedje meg belső indúla- tomnak ezen ki fejezését, a' mellyel vagyok 's a' t.

A' leg. későbbi *Thorunumi* levelek azt beszél- lik, hogy egy *Prussiai corpus Litvánidba* masiro- zott, hogy a' *Szendomiri* Palatinátusban egyetlen egy Prussus katona sins, hanem hogy még most is 4. Prussus batallion fekilnek *Krakoviában*. — A' *Varsóriai* vólt nemzeti tanátsnak minden tag- jai el fogattattak, és az Orosz birodalomba vi- zettek. Ellenben *Kilinski*, a' ki is ezen utólsó Lengyel revolutio alatt vargaságból Oberstersé- gig avantsérozott, szabadon bocsátatott, ezen feltétel alatt, *ne sutor ultra crepidam* az az: sen- ki se fogjon maga ereje felett való dolozhoz.

Magyar Ország.

Geresd 7-ik Jan. 1795: Sopronyban mulatván, az itt való Magyar Társaság követjei által meg kért, egynehány Tagjainak meg halgatására, más napi ünneplő gyűlésében. Ez a' N. Társaság (a' mint jegyző könyvéből észre vettem), akkor vette első eredetét, midőn a' Magyar Tudósok ész- re kezdték venni, hogy a' hazai Litteraturával együtt szokott járnai a' Nemzetek' boldogsága, akkor, midőn kiki által kezdette látni, hogy ma- gyar öltözetünkkel és nyelvünkkel, még emlékeze- zetünket is el akarják temetni a' deák és német nyelvek. Kérdezősködvén, meg értettem, hogy elztendönként két ünneplő gyűléseket szokott tar- tani jó igyekezete meg mutatása véget.

Az első esik *Julius* elején: ekkor szoktak bú- tsút venni azok, a' kik a' tanuló Társaságnak

úgy nevezett munkás tagjai közül ki lépnek, Taval ilyen üneplés' alkalmatosságával Izsamos Urak jelenlétekbe el búisúztak *Véssy Ferentz*, *Fábrity András*, *Vedős Pál*, és *Szakonyi Josef*. A' Társaság nevében *Madarassy Pál* meg, közönte barátságos szereteteket.

A' második nevezetes gyűlése történik Ujlesztendőben, hogy ekkor a' hatalmas Teremtőt, gondviseléséért, az öfzve sereglett Urakat, kegyességekért, magokat pedig, a' szerentés fenmaradásáért és egyes szívükért, üdvezöljék! — Ugyan ez az alkalmatosság adott nekem is okot, hogy ezekről a' Kurirt tudósítsam.

E' gyűlésben, melly vőlt *Januarius 2 Ikán 1795* ben következendő tagok üdvezték f-lea ha ga ó Urak jelenlétekben a' bé állott új elztendőt: *Vedős István* folyó beszédben; *Halász Kálmint* pedig versekben, az élet izéurkhoz illo háfina ását, és kedvességét tévén munkájok tárgyává; *Lőnc János* folyó beszédben a' jelenvaló hadnak káros, de szükséges vőltárol szóllott, és alkalmatosságot adott ez által *Potyondy Ferentznek*, hogy versekben békességet óhajtsón. *Bakay János*, hogy azokat is, a' kik talán a' Magyar nyelvet tökéletesen nem értették, mulatassa — deák versekben éneklött a' harizró; és békességről; *Tsaplovits Dánielnek* folyó beszéde tárgyatta az ifjui életet. *Horváth János* rekeztette bé versezzettel a' közgyűlést, sok jó elztendok kívánsok' özönével.

Egész végig édes figyelemmel halgattam buzgó hazámfiait. — Örömet meg küldöttem vőlna munkáikat is a' Kurirnak: de tudtam rész szerént, hogy sok helyet foglalnának e'; rész szerént észre vettem azt is, hogy ezen társaságnak nem szándéka a' hirhedés. Így tehát kéntelea vagyok csak nevek' emítésével meg elégedni.

Elegyes Tudósítások.

A' Frantziák nem csak a' szárazon, hanem a' tengeren használó telegraphust is találtak,

mellynek segítségével által 12 mélföldnre meg lehet tudni az ellenség hajóinak tengeri utazását. — Ez a' telegrafus rakétákból. vagyon készítetve, és minden kereskedő nemzet hajóit külön külön színnel festi le. — A' Cs. K. Birodalomokban lévő irgalmas szerzetes rend 11657 szegény sorsú beteget vett fel beteg házaiba a' múlt 1794-ik esztendőben, még pedig minden vallásbéli külömbiség nélkül. Ezek között 10521 meg gyógyult, 903 a' fel gyógyultak hazába vitetett, 1136 pedig meg hótt. — *Friderika Lovisa Wilhelmina*, a' Fels. Prussiai királynak, mostani hitvesétől való első leánya, új esztendő napján reggel, haja fel fodorítása után, a' kandalló tüze eleibe álván háttal, a' rajta lévő hajpor köpenyeg meg gyulladt, hanem szoba leányai szerentséjére hozzá bé menván, le tépték rólla a' vászon köpönyeget. Hasonló, de szomorúbb ki menetelű dolog történt, ennek előtte mintegy 18 vagy 20 esztendővel, egy 16 esztendős, és mindtermészeti, mind erköltsi tulajdonságaira nézve igen kellemetes Lengyel hertzeg kis aszszonyon. — Ez Fr. taffotából készült földig ért köntösében fel öltözve, hasonlóképen a' tüzelő kandalló eleibe állott testének meg melegítésére. — Azomban egy tüzes szikra pattanván feiső ruhájára, minthogy úgy is enyves szokott az ilyen selyem materia lenni, egyszeriben meg gyulladt, a' láng egész köntössét el foglalta, és mivel csak magánossan vólt a' hertzeg kis aszszony, 's ijedtében meg némúlt, a' láng meg ölte, és halva, 's fél sültten találtatott a' tüzelő előtt. Az illyetén szomorú történetek tanító példák lehetnek az aszszonyi nemre nézve. — A' Prussiai királynak második szüött fia *Lajos* hertzeg a' jelenvaló hadakozásnak végződése után, a' *Schwedtz* marchionátust fogja el nyerni, és *Schwedtben* lakni menni, holott néhai *Gr. Lottum* dragooyos regimentje, mellyet édes atya nékie ajándékozott, rend szerént való cantonban fekszik. — Deli Prussióban hat regimentet fog a' Fels. király felállítani. —

A' mostani uralkodó Török Császár *III Szolim* nagy indulattal viseltetik a' katonaság iránt, a' melly ő alatta egészen Európai labra állította. — Már most Asiában is új corpusokat állítat fel, 's ezeket is azon módon tinitattya a' fegyver gyakorlásban, mint az Európai seregeit. — Ezen újonnan szedetett, és tushított seregeknek három annyi zsoldok jár, mint a' régi truppoknak. — A' Török birodalombéli harmintheadoknak fő igazgatója, a' kit mint előbbi ellenségét tellyességgel nem iszenvedhet a' mostani nagy vezér, Romániának Beglerbegévé telerelt, mellynél nintsen azon birodalomban nagyobbabb jövedelmű hivatal. — A' volt *Reis Effendi*, a' Sultán feleségének házi fő mestere, és a' *Kajnakán* a' Kapután Basával ellenkezek. — *Montaigu* Frantzia Gróf, a' kit ennekelőtte két elzenedővel Kapitány Lajtnantrak tett az Orosz Császárné a' fekete tengeren lévő Orosz flottánál, meg fogattatott, hadi törvénybe idéztetett, és minekutánna a' reá ki mondatott sententzia szerint, feje felett kardja két felé törtetett, és forma ruhája rólla le vonatott volna, holtig tartó rabságba küldetett Sibériába. Vöke abban állott, hogy levelezett a' Párisi Conventel, és arra kötelezte magát az attól ígértetett summáért, hogy a' fekete tengeren lévő Orosz flottát meg fogja gyújtani. — A' Rheinfelsi varban volt *Hassus* commendáns és több fő tisztek iránt, a' kik t. i. azon erősséget minden szükségen kívül által adtak az ellenségnek, ki ment a' sententzia, *Resius* Generál a' várnak commendánsa fejének elvesztésére, *Lenz* Oberster meg lövődözötésre, a' többi stabilisok pedig proportionaliter ki nagyobb, ki kisebb büntetésre ítéltettek méltókká. Hanem meg enyhítette a' Hassiai Landgráf annyiban büntetéseket, hogy mind *Resius*, mind *Lenz* örökös fogságra küldettek, minekutánna a' profós forma ruhájokból őket ki vetkeztette, és kardjaikat fejek felett két felé törvén, lábaik alá vetette volna.